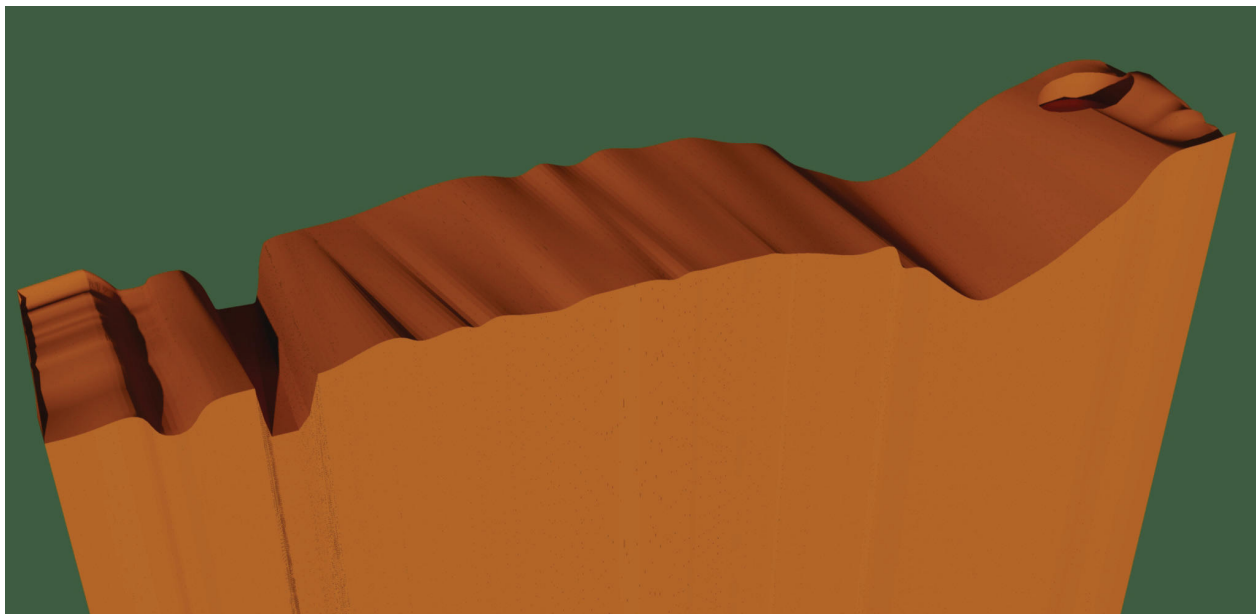

ÚČAST CDDKD NA ARCHEOLOGICKÉM VÝZKUMU ŘÍMSKÉHO TÁBORA U OBCE HRDLY

DAVID SKALICKÝ A JAN HORÁK

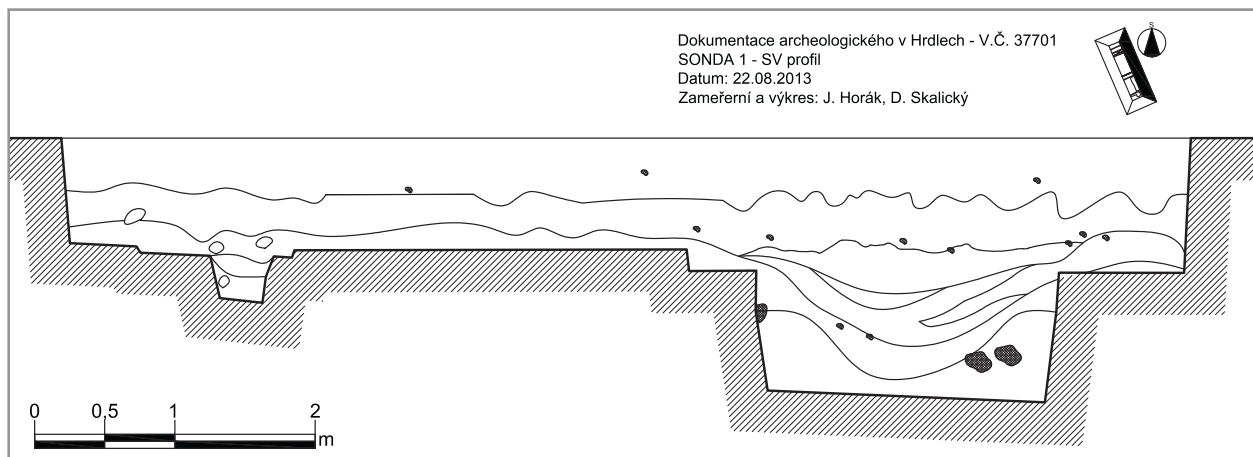

Obr. 1. 3D model dna příkopu v místě sondy č. 1. Autoři: Jan Horák a David Skalický, 2013.

Centrum pro dokumentaci a digitalizaci kulturního dědictví při FF a FŽP UJEP se v období od 5. srpna do 3. srpna 2013 účastnilo archeologického výzkumu reliktní fortifikačního systému římského dočasného tábora ležícího v lokalitě situované na jižním okraji obce Hrdly, západně od silnice Hrdly – Dolánky nad Ohří. Jednalo se o parcely č. 548/1 a 548/23. Výzkum Ústavu pro klasickou archeologii FF UK vedený Mgr. Karlem Kůtem a garantem výzkumu Doc. PhDr. Jiřím Musilem, Ph.D., probíhal v rámci projektu Grantové agentury Univerzity Karlovy č. 623612 řešeného na FF UK Praha.

CDDKD provedlo pomocí totální stanice Leica TCR803 polohopisné a výškopisné zaměření archeologických

sond v dlouhodobě zemědělsky využívané půdě. Hranice horizontálních vrstev usazenin v každé ze dvou sond o rozměrech 8×1,5 m a 7×1,5 m byly přesně zaměřeny s využitím laserové stopy totální stanice. Výstup z TCR, tedy prostorové souřadnice zaměřených bodů, zpracovali pracovníci CDDKD softwarem AutoCad do podoby 2D řezů a 3D modelů, které byly 25. 5. 2014 prezentovány v nálezové zprávě Ústavu pro klasickou archeologii FF UK v Praze. Geodetické zaměření objektů provedli za CDDKD Bc. Jan Horák a Mgr. David Skalický, interpretační model nálezové situace příkopů a valů římského pochodového tábora vytvořil Bc. Jan Horák.

Obr. 2. Řez – SV profil dna příkopu v místě sondy č. 1. Autoři: Jan Horák a David Skalický, 2013.

VÝSTAVA *PODSTÁVKOVÝ DŮM V ÚDOLÍ PLOUČNICE***HANA VESELÁ**

Obr. 1. Komentovaná prohlídka výstavy s Alenou Sellnerovou. Foto: Hana Veselá, 2014.

V pondělí 16. prosince 2013 proběhla v atriu zámku Krásné Březno, sídle Národního památkového ústavu v Ústí nad Labem, vernisáž výstavy *Podstávkový dům v údolí Ploučnice*. Výstava, na níž se podíleli Mgr. Alena Sellnerová, Mgr. Hana Veselá, Ing. arch. Jan Hanzlík a Mgr. Marta Pavlíková, prezentuje výsledky získané v rámci výzkumného úkolu *XIII. výzkum nemovitých památek v ČR. Aktuální metodické otázky průzkumu a dokumentace, ohrožené druhy památek a jejich vybrané exempláře* financovaného z institucionální podpory Ministerstva kultury ČR na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

Dvacet výstavních panelů přibližuje vybrané území v údolí řeky Ploučnice vymezené katastry obcí Verneřice, Merboltice, Valkeřice, Heřmanov a Malá Veleň, kde se autoři zaměřili na výzkum zdejší kulturní krajiny a architektury. Cílem bylo zdokumentování stavebního fondu obcí a jejich urbanismu včetně dochovaných lánových plužin. Bylo to možné i díky různorodému zaměření autorů projektu. Během výzkumu autoři vycházeli z mapových podkladů od druhého

vojenského mapování až po nejnovější výškopisné snímání krajiny tzv. Lidar, což umožňovalo postihnout a zhodnotit vývoj krajiny. Tyto poznatky, včetně mapových podkladů, jsou součástí prvních pěti výstavních panelů. V rámci zpracovávání mapových podkladů se pokusili i o rekonstrukci možné podoby a vývoje plužin v katastru obce Merboltice.

Následujících dvanáct panelů představuje zástavbu ve sledovaných obcích, kde se návštěvník dozví nejprve základní informace o podstávkových domech a jejich regionálním rozšíření. Poté se může seznámit s konkrétní podobou dochované výstavby v daném území. Základním stavebním typem je zde podstávkový dům s roubeným patrem, nicméně ve Verneřicích nalezneme i domy s hrázděnými patry. Pocházejí obvykle z 2. poloviny 18. až z 1. poloviny 19. století a jsou postaveny z místních přírodních materiálů. Nejčastěji mají trojdílné dispozice chlévového typu s komorami v patře.

Návštěvník výstavy „prochází“ světnicí, síní, chlévem a komorami, včetně konstrukčních prvků a tehdejšího vybavení a zařízení. K vytvoření lepší představy o jedné

Obr. 2. Přednáška Kamila Podroužka o podstávkových domech na Litoměřicku. Foto: Kateřina Neumannová, 2014.

z nejdůležitějších částí domu připravili autoři díky spolupráci s Muzeem lidové architektury v Zubrnících v jedné z místností instalaci svatého koutu. Ten úzce souvisí i se sondou do každodenního života tehdejších obyvatel, který je představen na předposledním panelu výstavy. Přáním autorů je, aby si návštěvníci uvědomili jedinečnost a hodnotu tohoto území. Proto je na posledním panelu představena forma a podoba památkové ochrany již prohlášených památkových zón a rezervací.

Autoři si byli vědomi toho, že sebelepší výstava může upadnout v zapomnění, pokud nemá dostatečnou propagaci a nevyjde návštěvníkům vstříc, proto připravili jak komentované prohlídky pro veřejnost, tak cyklus přednášek a speciální program pro základní školy. Díky tomu vznikly i pracovní listy, které se setkaly s velmi příznivou reakcí dětí i učitelů. Nečekaným výsledkem výstavy se stala webová galerie dětských kreseb výtvarné soutěže na téma „Krajina podstávkových domů“.

Po šesti měsících opustila výstava zámek v Krásném Březně, aby byla představena na půdě Filozofické fakulty UJEP v Ústí nad Labem. V současnosti hostuje v Merbolticích a na konci října ji autoři představili na veletrhu Památky 2014 v Praze a posléze byla instalována v pražské Trmalově vile.

Obr. 3. Děti vypňující pracovní listy k výstavě. Foto: Hana Veselá, 2014.

Obr. 4. Podstávkový dům očima Lucie Štěrkové ze III. A, ZŠ a MŠ Nová, Ústí nad Labem, 2014. Celá galerie na odkazu: <http://www.npu.cz/news/14118-n/>

MONUMENTA VIVA, MULTIOBOROVÝ STUDENTSKÝ SEMINÁŘ

BARBORA VĚTROVSKÁ

Obr. 1. Pohled na kostel Věch Svatých v Heřmánkovicích od jihovýchodu. Foto: David Skalický, 2014.

Ve dnech 22. – 25. dubna 2014 proběhl na Broumovsku další multioborový studentský seminář na téma „Broumovská skupina kostelů“. Setkání studentů a pedagogů technických, uměnovědných, historických a ekonomických oborů pořádalo opět sdružení Omnium o. s. ve spolupráci s Ústavem památkové péče Fakulty architektury ČVUT, pod odbornou záštitou prof. Václava Girsy. Do projektu revitalizace barokních skvostů Broumovska se zapojila řada vysokoškolských pracovišť a institucí z celé ČR: Ústav dějin umění FF UK Praha, FF MUNI Brno, Katedra teorie a dějin umění Ostravské univerzity, UPCE Regionální rozvoj, UPCE Fakulta restaurování (Litomyšl), VŠE Praha Art management, Centrum pro dokumentaci a digitalizaci kulturního dědictví KHI FF a FŽP UJEP v Ústí nad Labem, Ústav dějin umění AV ČR.

Pracovníci Centra vedení PhDr. Kamilem Podroužkem, Ph.D. uplatnili své zkušenosti z projektu NAKI DF12P01OVV009 *Dokumentace, digitalizace a prezentace ohroženého kulturního dědictví v příhraniční oblasti severozápadních Čech* zejména v praktické dokumentační části semináře. Ta se konala v barokním kostele

Věch svatých v Heřmánkovicích, vystavěném ve stylu dynamického baroka v letech 1722-1726 Kiliánem Ignácem Dientzenhoferem, jehož stavební obnova je připravována.

Výsledky dokumentační práce skupin z jednotlivých škol byly prezentovány v podvečerním přednáškovém bloku. Studenti a pedagogové KHI FF UJEP předvedli výsledky práce s ručními laserovými skenery, stavební zaměření pomocí totální stanice, fotogrammetrii a termovizní snímání povrchů materiálů.

Metodou ručního prostorového laserového skenování byl naskenován svícen, spodní část obrazu křížové cesty s výjevem Napomínání plačící ženy, štukový reliéf s dedikačním epigrafem nad portálem centrálního vstupu do kostelní lodi a profily říms balustry a pilastru. Ke skenování byly použity dva skenery značky Creaform. Viuscan, který skenuje v detailu až 0,1 mm a snímá reálnou texturu, a Exascan, který skenuje v detailu až 0,05 mm a vytváří monochromní texturu. K vnější orientaci skenerů bylo nutné skenované předměty polepit reflexními terči. Se skenery pracovali Mgr. Barbora Větrovská a Bc. Michal Trněný.

Obr. 3. Účastníci semináře před kostelem Věch Svatých v Heřmánkovicích. Foto: David Skalický, 2014.

Pomocí totální stanice byl zaměřen obrys kostela. Cílem úkolu bylo ověření předpokládané geometrické kompozice stavby a zjištění odchylek skutečné realizace od předpokládané projektové předlohy. Geodetickou metodou dokumentace byl také zaměřen vnitřní obrys lodi v příčném řezu s cílem přesného zjištění průvěsu nepravé bedněné klenby. S totální stanicí pracoval a možnosti uplatnění geodetické metody v památkové praxi prezentoval Mgr. David Skalický.

Bc. Jan Horák porovnával využití průsekové a jednosnímkové fotogrammetrie při dokumentaci staveb s dynamickým průčelím. U vybraných průčelí kostela vytvářel fotoplány a 3D modelovou vizualizaci stěn.

Pomocí termokamer byl snímán povrch materiálů a dokumentovány zadržky a jednotlivé vrstvy přemalby. Průzkum zdiva odhalil dvě zadržky otvorů v severním průčelí kostela, a to zadržku okna v přízemí věže a bočního vstupu do kostelní lodi, které se materiálově odlišují od obvodového zdiva, neodhalil zadržku okeního otvoru ve východní zdi presbytáře, která je s obvodovým zdivem materiálově i skladebně stejnorodá. Průzkum také identifikoval nepravou bedněnou klenbu lodi a určil skladbu a umístění dřevěných prvků: nosných trámů, ramenátů, latí a určil místa mechanického poškození. Ve dvou ze čtrnácti případů průzkum ukázal stratigrafii přemalby nástěnných obrazů zastavení křížové cesty v interiéru kostela. Pod svrchní vrstvou malby byly identifikovány v nápisových polích starší nápisy s patkovým písmem. Termoměření prováděl a výsledky prezentoval PhDr. Kamil Podroužek, Ph.D.

Obr. 2. Pohled do interiéru zvonice kostela Věch svatých v Heřmánkovicích. Foto: David Skalický, 2014.

Obr. 4. Ukázka ručního laserového skenování v praxi při dokumentaci datační kartuše v kostele Všech Svatých v Heřmánkovicích. Foto: David Skalický, 2014.

Všechny výstupy pracovníků Centra byly zpracovány formou nálezových zpráv OPD a jsou zpřístupněny v databázi NPÚ Monumnet na webu: <http://monumnet.npu.cz/opd/hledani.php> po zadání názvu lokality: Heřmánkovice. Výstupy slouží jako podklad pro předprojektovou přípravu stavební obnovy kostela Všech svatých. Více informací o projektu „Pro život kostelů Broumova“ je zveřejněno na stránkách Omnium o. s. <http://omniumos.cz/omnium.html>.